ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА ЯК НЕГАТИВНИЙ ЧИННИК ВПЛИВУ НА ПРОЦЕС АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ДОНБАСУ

УДК 378:316.16 – 053.6:316.48526(477.6)
DOI: 10.12958/2227-2747-2019-1(170)-5-12

Асєєва Оксана Анатоліївна,

старший викладач кафедри гуманітарних наук,
ДЗ «Луганський державний медичний університет»,
м. Рубіжне, Україна
aseevaok@i.ua
<http://orcid.org/6502082>

СИТУАЦІЯ, що склалася сьогодні в українському суспільстві, характеризується соціально-економічною, культурною, духовною кризою, зростанням частки впливу та значущості для індивіда агресивної, соціально неконтрольованої інформації, нівелюванням значення сімейних, державних, національних цінностей. Особливо складною, нестабільною є ситуація для мешканців Донбасу, зокрема для студентської молоді. Соціальна адаптація студентів з територій, тимчасово непідконтрольних владі України, які вступили на I, II курси до українських вишів, є вкрай важкою й має суперечливий характер.

Основою для нашої розвідки є аналіз сучасних наукових соціально-педагогічних, філософських, психологічних праць у розрізі комунікативного впливу, здійснюваного засобами масової комунікації на студентську молодь через подання викривленої інформації.

Вітчизняний доробок з означеної тематики представлено студіями С. Савченка, В. Курила, які акцентують увагу безпосередньо на

умовах та труднощах соціалізації студентства Донбасу. А. Дорошкевич говорить про те, що гібридні війни стають найпоширенішим засобом досягнення цілей у внутрішній та зовнішній політиці. Бурхливі події, які відбуваються в Україні, є наслідком прояву такої війни: потік інформації стає все менш і менш керованим, а управління збройними та незбройними конфліктами перемістилося з поля бою в інформаційний простір (Дорошкевич, 2015, с. 22); А. Шевчук розглядає застосування агресивного інформаційного впливу в умовах гібридної війни як «психотронну зброю»; О. Алексєєва вивчає інформаційну війну в аспекті її впливу на свідомість молоді людини та наслідків цього впливу; цікавою при вивченні цього питання є колективна монографія філософського спрямування «Гібридна війна: in verbo et in praxi», яка досить детально та з урахуванням сучасних наукових тенденцій і гострих соціально-філософських питань висвітлює полемологічні

аспекти гібридної війни на сході України. Щодо зарубіжних науковців, цариною інтересів яких є інформаційна війна, то тут можна виокремити таких, як: Е. Тоффлер, Ж. Дельоз, М. Деланда, Дж. Стейн, Е. Талишинський та ін. Проте зауважимо, що це питання недостатньо висвітлено в науковій літературі саме в ракурсі впливу інформаційної війни на студентську молодь Донбасу першого, другого років навчання.

Інформаційна війна – явище не нове в людському суспільстві. За давніх часів, як і сьогодні, використовували неповне подання інформації, викривлення фактів, перебільшення або недооцінку наслідків, чутки: війська, наприклад, Чингісхана йшли слідом за розповідями про їхню неймовірну жорстокість, що значною мірою підривало моральний дух їхніх супротивників. Застосовано прообраз сучасних виборчих технологій під час виборів у Стародавньому Римі. Моральний дух воїнів підтримували особливою ідеологією (типу відомого висловлювання «зі щитом або на щиті»). Сьогоднішня залежність цивілізації від її інформаційного складника зробила її набагато більш вразливою в цьому відношенні. А швидкодія й значне поширення інформаційних мереж багаторазово збільшили потужність саме інформаційної зброї (Почепцов, 2000, с. 9). Гетьман Війська Запорізького Богдан Хмельницький у своїй військовій тактиці прагнув шляхом дезінформації посіяти в польському війську невпевненість у власних силах, а то й панічні настрої, тобто застосовував принципи ведення «психологічної війни» (Гуз, 2007, с. 21).

Яскравими прикладами масованих і, слід погодитися, дієвих інформаційних впливів, а точніше пропаганди, є «робота» серед населення гітлерівської та радянської ідеологій. З цього приводу написано багато наукових праць і зроблено певні висновки щодо унеможливлення такого впливу на суспільну думку, на свідомість і підсвідомість, яке мало людство у XX столітті. В

останні десятиліття стрімкий розвиток електронних цифрових засобів масової комунікації та їхня доступність перевели масив інформації на якісно новий соціальний продукт – продукт впливу, маніпуляції свідомістю та суспільною думкою загалом і навіть знищення. Змінилися лише засоби та канали поширення *потрібної* інформації. Зазвичай, інформація спрямована на певну, тобто цільову, аудиторію, від цього залежить спосіб подачі матеріалу, зміст та час ефіру. Сьогодні ми отримуємо інформацію, яка вже є адаптованою до споживача, такою, що не потребує осмислення. У тієї частини аудиторії, що осмислює інформацію та знаходить невідповідності в різних джерелах ЗМІ, виникає криза довіри (Недбальська, Марковець, 2012). Зауважимо, що об'єктивною закономірністю розвитку інформаційного суспільства є інтенсифікація інформаційних процесів. Ці процеси за допомогою засобів масової інформації (ЗМІ) можуть впливати і позитивно (пропаганда й поширення в житті суспільства високих культурних цінностей, виховання людей на зразках світової культури, що сприяють всебічному розвитку людини), і негативно, призводячи до інформаційних перевантажень, що, своєю чергою, послаблює здатність мислити, міркувати. Особливе занепокоєння викликає факт спрямованого (на жаль, переважно, негативного) впливу сучасних ЗМІ на молоде покоління, зокрема підлітків (Крат, 2016, с. 242).

Можна з упевненістю говорити, що сьогодні ми є свідками інформаційної революції часів *постправди*. Але ж найбільшою небезпекою є те, що неправдива інформація в умовах цілеспрямованої інформаційної атаки впливає на соціум зсередини, маскуючись під новинами, шоу тощо. Інформаційно-психологічний вплив став головним чинником ведення сучасної війни, яка отримала назву (Гібридна війна, 2017, с. 135).

У дослідженні використано системний підхід, а також метод вивчення педаго-

гічного досвіду у вигляді спостереження та вивчення педагогічної документації студентів першого-другого курсів медичного університету, що мають статус внутрішньо переміщених осіб.

Мета статті – на основі аналізу наукових розвідок історичного, соціально-педагогічного, філософського спрямувань окреслити проблемне поле, у якому спостерігаємо труднощі соціальної адаптації студентів першого, другого курсів (мешканців т. зв. «сірої зони») в умовах гібридної війни та масованої інформаційної атаки, і виокремлення можливих шляхів вирішення означеної проблеми.

Достатньо поширеним у сучасному інтернет-просторі є таке визначення феномена інформаційна війна – це маніпулювання інформацією, якій довіряє об'єкт, без відома об'єкта, щоб об'єкт приймав рішення проти своїх інтересів, але в інтересах того, хто веде інформаційну війну. Як наслідок, незрозуміло, коли починається інформаційна війна, наскільки вона сильна або руйнівна й коли закінчується. Ключовим словом у наведеній дефініції є саме маніпулювання, що зайвий раз доводить: у сучасному суспільстві інформацію використовують з метою впливу на масову свідомість і як результат – можливість керувати суспільною думкою, впливати на хід думки та прийняття життєвих рішень молоддю людиною.

Один із перших українських дослідників комунікативного психологічного впливу інформації на свідомість Г. Почепцов у своїй розвідці «Інформаційні війни» спирається на визначення інформаційної війни як комунікативної технології з впливу на масову свідомість з довготривалими і короткочасними цілями. При цьому, – уважає автор, – слово «комунікативний» підкреслює особливий статус аудиторії як об'єкта впливу, оскільки успішний вплив може спиратися тільки на інтереси, цінності, ідеали аудиторії, тобто йдеться про необхідність говорити з нею однією мовою в

прямому й переносному сенсі цього слова. Цілями такого впливу на масову свідомість є внесення змін до когнітивної структури з тим, щоб отримати відповідні зміни в поведінковій структурі (Почепцов, 2000, с. 10).

На думку В. Горбуліна, початок інформаційної війни РФ проти України умовно можна віднести до 2006 – 2008 рр., але найбільшій активності інформаційна агресія набула з початком бойових дій 2014 р. Основним структурним елементом у цій війні стають симулякри, – пише автор, – образи того, чого в реальності не існує. Прикладами таких симулякрів є: «фашисти в Києві», «звірства каральних батальйонів», «розіп'яті хлопчики», використання Україною заборонених озброєнь. Стратегічна мета експлуатації цих симулякрів – замінити об'єктивні уявлення цільових груп про характер конфлікту тими «інформаційними фантомами», які потрібні агресору (Горбулін, 2014, с. 9). Наразі маємо справу з феноменом, що має назву «фейк», який є найактивніше використовуваним інструментом ворожих інформаційних атак. Фейк – у розумінні цього терміна як інструменту інформаційної війни – дезінформація, умисне викривлення тих чи тих явищ, фактів, подій, причому зловмисність такого викривлення старанно приховується; навпаки, фейкове повідомлення містить усі ознаки правдивого повідомлення. Ведення інформаційної війни спрямовано, передусім, на молодь. Отже, наголос у поширенні фейкових повідомлень зроблено на соціальні мережі, дуже популярні в молоді. Для цього в Санкт-Петербурзі створено т. зв. «фабрику інтернет-тролей» – молодих людей, які видають себе за реальних учасників мережі та поширюють провокативну, епатажну інформацію. Мета такої акції – психологічна обробка молодої людини і України, і інших країн, включаючи, власне, і молодь Росії, яка через свій вік ще не має стійкого характеру та життєвого досвіду, легко піддається на брехню (Саприкін, 2016, с. 89–91).

Особливу небезпеку інформаційна війна становить для молоді, зокрема студентської

молоді Сходу України. Інформаційна війна в освіті – це, першою чергою, боротьба не за тексти в підручниках і не за риторику педагогів на заняттях. Це боротьба за молодь, її свідомість, мислення, це війна з використанням переважно інформаційної зброї, тобто інформаційних технологій, які базуються на брехні, напівправді; поширенні чуток неправдивих версій, придуманих подій, обманних інтерпретацій того, що відбувається. Це тотальне нав'язування населенню, а головне – молоді, агресивної антиукраїнської інформації. У цій інформації чітко простежуються історичні, політичні, економічні, культурні, соціальні аспекти. Вони різняться за своїми масштабами, обсягами, рівнем брехні й цинізму, спрямованістю на різні верства населення тощо. Проте об'єднує їх одна глобальна мета – формування в молоді негативного ставлення до України, її історії, традицій, невіра в перемогу, занепадницькі настрої, безвихідь, відсутність перспективи. Фактично наш ідеологічний противник ставить перед собою завдання управління життєвими цінностями, смислами й цільовими установками української молоді, підміняючи природні для нашого народу зразки на помилкові деструктивні ідеали» (Савченко, Курило, 2018, с. 48).

Загальновідомим фактом є те, що найактивнішими користувачами Інтернет-простору є саме молоді люди (студентство), достатньо великий сегмент особистого життя яких належить саме соцмережам. Що ж спонукає до цього молодь? Це прагнення користувача самореалізуватися в мережі, примірити на себе якусь іншу роль або ж вільно виголошувати свої думки, прикриваючись анонімністю, яку надає мережа. І водночас спостерігаємо, що користувач комп'ютера схильний до адикції, тобто залежності від соціальних мереж та Інтернету загалом, адже при використанні мережі він знаходиться в зміненому стані свідомості – своєрідному психологічному трансі, у якому реальність набуває нечітких рис і зливається з віртуальністю. А це сприяє

несвідомому засвоєнню всього, що дає нам мережа, – новин, повідомлень, фотографій, відео. І користуючись певними методами, можна легко переконати звичайного користувача в будь-чому (Ковалевич, 2014).

Студенти в процесі навчальної діяльності часто користуються матеріалами Вікіпедії – її російськомовної версії зокрема – і черпають звідти не завжди правдиву, навмисно викривлену, однобічно висвітлену або неповну інформацію, наприклад, матеріал, присвячений Бою під Крутами, російськомовною версією Вікіпедії подається таким чином, що значення цієї важливої для України історичної події принижується: «Хоча цей бій не позначився на подальшій військовій кампанії, події обросли міфами, гіпертрофованими оцінками і спотвореннями фактів. В українській історіографії, публіцистиці, художній літературі та політиці бою приписують особливе значення, представляючи його як приклад героїчної боротьби української молоді, яка не пощадила життя заради незалежності своєї батьківщини» (Бій під Крутами).

Цей та інші подібні факти зафіксовано в дослідженнях українського громадського діяча Юрій Пероганича (Пероганич).

Під гнітом дискурсу інформаційної війни молода людина стає вкрай розгубленою та невпевненою в завтрашньому дні, вона втрачає розуміння сенсу існування, розмиваються цінності, спостерігається процес віддалення від національних традицій та ідеалів під тиском неправдивої інформації. На цьому ґрунті виникають конфлікти, комунікативний дисбаланс, непорозуміння і в малих соціальних групах (родина, коло найближчих друзів), і в середніх – студентська академічна група, курс тощо. Звичайно, напруженість ситуації має негативні наслідки, а саме: ускладнення процесу соціальної адаптації студентів ЗВО першого та другого років навчання в нових для них умовах, як-от: переїзд до іншого міста, відірваність від родини, близьких, незвичний навчальний графік, екзамена-

ційний період, нове коло спілкування тощо, як наслідок – втома, погіршення самопочуття, загострення хронічних захворювань і утруднення сприйняття навчального матеріалу.

На думку відомих українських педагогів С. Савченка та В. Курила в цьому випадку психолого-педагогічний компонент стає якщо не вирішальним, то одним із системотвірних поряд з військовим, політичним, інформаційним, економічним, соціальним. А коли йдеться про молодь, то його першочергова роль стає визначальною в усьому комплексі заходів і зусиль з реінтеграції Донбасу. Подібна робота сама по собі є складною й багатогранною, а в умовах розв'язаної проти України інформаційної війни досягти позитивного результату без контрпропагандистських зусиль неможливо. В іншому випадку успішний процес соціалізації української молоді в Донбасі буде надзвичайно ускладненим (Савченко, Курило, 2018, с. 48).

Щоб устояти перед дезінформацією та маніпуляціями, яку вміло застосовують ЗМІ та поширюють за допомогою соцмереж, інших комунікаційних каналів, людина повинна правильно фільтрувати інформацію, критично мислити, аналізувати, звертати увагу на джерела інформації, на власників медіа, «бо по мірі збільшення усвідомлення маніпуляція зменшується» (Шостром, 2002).

Активні дії окупантів сьогодні спрямовані саме на майбутнє української держави – студентську молодь – мешканців тимчасово непідконтрольних уряду України районів Луганської та Донецької областей і АР Крим: «Освіта нині у не меншій мірі, ніж будь-яка інша сфера, є об'єктом інформаційної війни з боку путінської Росії. Але освіта не лише пасивний об'єкт, жертва цієї агресії; вона має потенціал бути активним суб'єктом інформаційного простору. Тому в контексті інформаційної війни освіти потрібно розглядати не лише як ціль для атак, але також як стратегічний ресурс для

перемоги (Полянський, 2015). Молодим людям можна порадити уважніше стежити за способом подання інформації, за тим, які ресурси її подають, піддавати інформацію критичному осмисленню та не квапитися з висновками, виявляти інші думки та джерела щодо окремих фактів чи подій.

О. Караман, Я. Юрків, досліджуючи безпосередньо соціалізацію особистості в умовах гібридної війни на сході України, зазначають, що така війна породила новий різновид соціалізації людини – абераційну соціалізацію, що трактується як негативна, хибна, спотворена, викривлена соціалізація особистості. Автори наголошують, що захиститися від інформаційного негативу може лише людина з високим рівнем розвитку особистості, у якій в процесі рефлексії включаються механізми психологічного захисту, ...що забезпечують інформаційно-психологічну безпеку особистості та подальшу успішну соціалізацію. До таких механізмів належать «блокування», «відхід», «управління», «вигнання», «ігнорування» тощо (Караман, Юрків, 2018, с. 71).

На рівні держави необхідні жорсткі засоби контролю інтернет-контенту, здійснення контрзаходів щодо нівелювання шкоди, яку маємо через утягнення населення країни до інформаційної війни.

Звичайно, окреслену проблему не можна вважати вичерпаною, оскільки інформаційна війна продовжується, змінюються її методи й засоби, тому вважаємо доцільним продовжити дослідження з цієї тематики.

Література

Бой под Крутами URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Бой_под_Крутами. (дата звернення: 25.03.2019).

Гібридна війна: in verbo et in praxi: монографія; Донецький національний університет імені Василя Стуса / під. заг. ред. проф. Р. О. Додонова. Вінниця: ТОВ «НіланЛТД», 2017. 412 с.

Горбулін В. «Гібридна війна» як ключовий інструмент російської геостра-

тегії реваншу. *Стратегічні пріоритети*. № 4 (33). 2014. С. 5 – 12.

Гуз А. М. Історія захисту інформації в Україні та провідних країнах світу: навч. посіб. Київ: КНТ, 2007. 260 с.

Дорошкевич А. С. Гібридна війна в інформаційному суспільстві. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2015. № 2 (25). С. 21 – 28.

Караман О. Л., Юрків Я. І. Індивідуально-психологічні чинники абераційної соціалізації особистості в умовах гібридної війни на сході України. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2018. № 1 (315), березень. Ч. 1. С. 71 – 72.

Ковалевич Б. В. Соціальні мережі як новий інструмент ведення інформаційних війн у сучасному світі. *Грані*. 2014. № 4 (108). С. 118 – 121.

Крат Д. А. Вплив засобів масової інформації на розвиток особистості у підлітковому віці. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 12. Психологічні науки: збірник наукових праць. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2016. № 4 (49). С. 241 – 247.

Недбальська М., Марковець О. Вплив телебачення як засобу масової комунікації на формування цільової аудиторії. URL: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/14534/1/43_98-99_maket-ena-ntb%28099%29.pdf (дата звернення: 03.04.2019).

Пероганич Ю. «Вікіпедія» – це поле інформаційної війни. URL: https://ms.detector.media/web/online_media/yuriy_peroganych_vikipediya_tse_pole_informatsiynoi_vini/ (дата звернення: 17.03.2019).

Полянський П. Інформаційна війна в освіті – це боротьба за молодь, її свідомість, мислення. *Інформаційна війна у XXI столітті – досвід українського конфлікту 2014 – 2015 років для Польщі та Європи: матеріали Міжнар. конф. (Варшава, 11 – 13 берез. 2015 р.)*. URL: [https://pedpresa.ua/122032-informatsijna-](https://pedpresa.ua/122032-informatsijna-vijna-v-osviti-tse-borotba-za-molod-yiyi-svidomist-myslennya-pavlo-polyanskyj.html)

[vijna-v-osviti-tse-borotba-za-molod-yiyi-svidomist-myslennya-pavlo-polyanskyj.html](https://pedpresa.ua/122032-informatsijna-vijna-v-osviti-tse-borotba-za-molod-yiyi-svidomist-myslennya-pavlo-polyanskyj.html) (дата звернення: 13.02.2019).

Почепцов Г. Г. Информационные войны. Москва: Рефл-бук, Киев: Ваклер, 2000. 576 с.

Савченко С. В., Курило В. С. Молодь як жертва несприятливих чинників соціалізації в умовах гібридної війни на сході України. *Вісн. Луган. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка*. 2018. № 1 (315), Ч. 1. С. 47 – 54.

Фейк як інструмент інформаційної війни проти України. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2016. № 1. С. 89 – 91.

Шостром Э. Человек-манипулятор (внутреннее путешествие от манипуляции к актуализации). Киев: PSYLIB, 2003. URL: <http://www.psylib.org.ua/books/shost01/index.htm>.

References

Boj pod Krutami [Fight under Kruty] URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Boj_pod_Krutami. (data zvernennja: 25.03.2019) [in Ukrainian].

Ghibrydna vijna: in verbo et in praxi: monoghrafija (2017). Doneckyj nacionalnyj universytet imeni Vasylja Stusa [Hybrid war: in verbo et in praxi: monography] / pid. zagh. red. prof. R.O. Dodonova. Vinnycja: TOV «NilanLTD» [in Ukrainian].

Ghorbulin, V. (2014). «Ghibrydna vijna» jak ključovyj instrument rosijskoho gheostrateghiji revanshu [«Hybrid War» as a key tool for Russian geostrategy of revenge]. *Strateghichni priorytety*, 4 (33), 5 – 12. [in Ukrainian].

Ghuz, A. M. (2007). Istorija zakhystu informaciji v Ukrajinі ta providnykh krajinakh svitu [History of information protection in Ukraine and the leading countries of the world: textbook]: navch. posib. Kyiv: KNT, 2007 [in Ukrainian].

Doroshkevych, A. S. (2015). Ghibrydna vijna v informacijnomu suspiljstvi [Hybrid War in the Information Society]. *Visnyk Nacionaljnogho universytetu «Jurydychna akademija Ukrajiny imeni Jaroslava Mudrogho»*, 2 (25), 21 – 28 [in Ukrainian].

Karaman, O. L., Jurkiv, Ja. I. (2018). Indyvidualjno-psykhologhichni chynnyky aberacijnoji socializaciji osobystosti v umovakh ghibrydnoji vijny na skhodi Ukrainy [Individual-psychological factors of aberrant socialization of personality in conditions of hybrid war in eastern Ukraine]. *Visnyk Lughansjkogho nacionaljnogho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*, 1 (315), Ch. 1, 71 – 72 [in Ukrainian].

Kovalevych, B.V. (2014). Socialjni merezhi jak novyj instrument vedennja informacijnykh vijn u suchasnomu sviti [Social networks as a new tool for information warfare in the modern world]. *Ghrani*, 4 (108), 118 – 121. [in Ukrainian].

Krat, D. A. (2016). Vplyv zasobiv masovoji informaciji na rozvytok osobystosti u pidlitkovomu vici [Influence of the mass media on the development of personality in adolescence]. *Naukovyj chasopys Nacionaljnogho pedagoghichnogho universytetu imeni M. P. Draghomanova*. Serija 12. Psykhologhichni nauky: zbirnyk naukovykh pracj, 4 (49), 241 – 247 [in Ukrainian].

Nedbaljsjka, M., Markovec O. (2012). Vplyv telebachennja jak zasobu masovoji komunikaciji na formuvannja ciljovoji audytoryji [Influence of television as a means of mass communication on the formation of the target audience]. URL: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/14534/1/43_98-99_maket-ena-ntb%28099%29.pdf (data zvernennja: 03.04.2019) [in Ukrainian].

Peroghanych, Ju. (2018). «Vikipedija» — ce pole informacijnoji vijny [Wikipedia is a field of information warfare]. URL: https://ms.detector.media/web/online_media/yuriy_peroganich_vikipediya_tse_pole_informatsiynoi_vijni/ (data zvernennja: 17.03.2019) [in Ukrainian].

Poljanskyj, P. (2015). Informacijna vijna v osviti – ce borotjba za molodj, jiji svidomistj, myslennja [Information warfare in education is a struggle for youth, its consciousness, and thinking]. Mizhnar. konf. «Informacijna vijna u XXI stolitti – dosvid ukrajinsjkogho konfliktu 2014 – 2015 rokiv dlja Poljshhi ta Jevropy». 11

– 13 bereznja, 2015 r. Varshava. URL: <https://pedpresa.ua/122032-informatsijna-vijna-v-osviti-tse-borotba-za-molod-yiyi-svidomist-myslennya-pavlo-polyanskyj.html> (data zvernennja: 13.02.2019) [in Ukrainian].

Pochepcov, G. G. (2000). Informacionnye vojny [Information wars]. Moscow: Refl-buk, Kyiv: Vakler, 2000 [in Russian].

Savchenko, S.V., Kurylo V.S. (2018). Molodj jak zhertva nespryjatlyvykh chynnykiv socializaciji v umovakh ghibrydnoji vijny na skhodi Ukrainy [Youth as a victim of unfavorable socialization factors in a hybrid war in eastern Ukraine]. *Visnyk Lughansjkogho nacionaljnogho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*, 1 (315), Ch. 1, 47 – 54 [in Ukrainian].

Fejk jak instrument informacijnoji vijny proty Ukrainy (2016). [Fake as an instrument of information war against Ukraine]. *Bibliotekoznavstvo Dokumentoznavstvo. Informologhija*. 1. 89 – 91 [in Ukrainian].

Shostrom, Je. Chelovek-manipuljator (vnutrennee puteshestvie ot manipuljacji k aktualizaciji) [Manipulator (internal journey from manipulation to actualization)]. URL: <http://www.psylib.org.ua/books/shost01/index.htm> [in Ukrainian]

* * *

Асєєва О. А. Інформаційна війна як негативний чинник впливу на процес соціальної адаптації студентської молоді Донбасу

Статтю присвячено аналізу проблем соціальної адаптації студентів-переселенців першого та другого років навчання в закладі вищої освіти в умовах гібридної війни, зокрема масованого інформаційного впливу (інформаційної війни).

Акцентовано увагу на проблемі зростання впливу та значущості для індивіда агресивної, соціально неконтрольованої інформації і, як наслідок, нівелювання значення сімейних, державних, національних цінностей.

Зроблено висновки про роль та негативні наслідки інформаційного впливу на процес

соціальної адаптації студентської молоді Донбасу першого та другого років навчання у ЗВО. Окреслено можливі шляхи вирішення означеної проблеми в процесі соціально-педагогічної роботи викладача закладу вищої освіти.

Ключові слова: інформація, інформаційна війна, гібридна війна, масова свідомість, маніпулятивний вплив, фейк.

Асеева О. А. Информационная война как негативный фактор влияния на процесс социальной адаптации студенческой молодежи Донбасса

Статья посвящена анализу проблем, которые возникают на пути социальной адаптации студентов-переселенцев первого и второго годов обучения в заведении высшего образования в условиях гибридной войны, в частности, массированного информационного воздействия (информационной войны) с целью дезориентации студенческой молодежи путем воздействия на сознание индивидов.

Акцентируется внимание на проблеме роста влияния и значимости для индивида агрессивной, социально неконтролируемой информации и, как следствие, нивелирования значения семейных, государственных, национальных ценностей.

Сделан вывод о роли и негативных последствиях информационного воздействия на процесс социальной адаптации студенческой молодежи Донбасса первого и второго годов обучения в учреждении высшего образования. Определены возможные пути решения этой проблемы в процессе социально-педагогической работы преподавателя учреждения высшего образования.

Ключевые слова: информация, информационная война, гибридная война, массовое сознание, манипулятивное воздействие, фейк.

Aseeva O. A. Information Warfare as a Negative Factor Influencing the Process of Social Adaptation of Young Students of Donbas

The scientific article is an analysis of the problems of social adaptation of internally displaced students (1st and 2nd year of study) at higher education institutions. Various factors of information influence in the conditions of hybrid warfare are considered.

The increase and significance of aggressive and socially uncontrolled information for a person, which invalidates the family, state and national values, are emphasized.

As a conclusion, the author identified the negative consequences of informational influence on the process of social adaptation of the Donbas students of years 1 and 2 at higher education institutions. The possible ways to solve this problem in the process of social and pedagogical work of a teacher at a higher education institution are outlined.

Key words: information, information warfare, hybrid warfare, mass consciousness, manipulative influence, fake.

Стаття надійшла до редакції 10.04.2019 р.

Прийнято до друку 19.04.2019 р.

Рецензент – д. п., проф. Караман О.Л.